

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд
за присъждане на образователната и научна степен **„доктор“**,
докторска програма **„Ергономия и промишлен дизайн“**,
по професионално направление **5.13. „Общо инженерство“**,

автор на дисертационния труд: **инж. Галина Дончева Стефанова**
тема на дисертационния труд: **„СЪВРЕМЕННИ ЕРГОНОМИЧНИ И
ДИЗАЙНЕРСКИ АСПЕКТИ ПРИ ПРОЕКТИРАНЕ НА ОБЛЕКЛА СЪС
СПЕЦИАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ ”**

рецензент: **доц. д-р Йордан Дойчинов**,
Русенски университет „Ангел Кънчев“

Настоящата рецензия е изготвена в съответствие с изискванията към кандидатите, определени в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за приемане, обучение на докторанти и придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и научната степен „доктор на науките“ в Технически университет – Варна.

1. Актуалност на проблема

Темата на дисертацията е актуална и дисертабилна. Инж. Галина Стефанова много точно е отчела *„Дихотомията в изискванията към работната екипировка“ в следствие „противопоставянето на приоритетите на персонала с тези на работодателите“, както и очевидния „дефицит от комплексни проучвания върху работните униформи в сектора на общественото хранене“.*

Всички тези наблюдения от стана на докторанта формират солидна основа, върху която да бъде проведено сериозно научно изследване, което да обогати съществуващата теоретична база.

2. Познаване състоянието на проблема

Инж. Галина Стефанова демонстрира задълбочени познания както в областта на ергономията, така и по отношение на методиката и технологията по проектиране и производство на облекла със специално предназначение. Това ѝ помага успешно да се справи с комплексния характер на разработката.

Цел и задачите на научното изследване са ясно формулирани и в процеса на развитие на дисертацията методично е работено по тях.

Проучването и аналитичния преглед на историята и настоящото състояние на облеклата със специално предназначение са достатъчно подробни.

Списъкът с използваната литература обхваща общо 125 източника, от които 79 са интернет базирани. Отчитайки спецификата на изследвания проблем, както и

малкото съществуващи литературни източници в тази насока, считам, че направеното проучване е достатъчно за нуждите на докторската дисертация. Въпреки това, буди въпроси фактът, че липсват заглавия на английски език.

3. Методика на изследването

В дисертационния труд са приложени следните основни методи: сравнителен анализ на съществуващи пазарни образци; анкетно проучване сред крайни потребители; експертна оценка от специалисти в областта на ергономията.

4. Кратка аналитична характеристика на естеството и оценка на достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд.

Представеният ми за рецензиране дисертационен труд се състои от увод, три основни глави, заключение, приноси на дисертационния труд, използвана литература, списък с научните публикации и приложения.

Уводът е направен достатъчно подробно. В него е разкрита актуалността на темата. Определени са границите, обекта и предмета на изследването. Ясно е формулирана целта на изследването, както и произтичащите от нея пет специфични задачи. Описаните методи на изследване са добре подбрани и съответстват на целите на дисертационния труд.

В първа глава е направен исторически обзор на появата и развитието на работните облекла със специално предназначение. Специално внимание е обърнато на появата и развитието на работните облекла в Република България. Подробно са описани съвременните изисквания към работната униформа на специалистите в областта на обществено хранене и преработката на храни.

Втора глава е посветена на теоретичните основи на процеса по ергономично проектиране на работна униформа в хранително-вкусовата промишленост. Теоретично е моделирана и е структурирана системата "Човек – работно облекло - работна среда", включително и от гледна точка на ергономията. Разгледани са критериите за оптималността на ергономичната система „Човек - работно облекло - работна среда“ и възможността за ергономична оценка.

В трета глава е предложена методика за ергономично проектиране на облекла със специално предназначение включваща оценка на риска на работното място, методи за оценка на ергономичното ниво на работните униформи и проектиране и ергономично оформление на работна униформа.

Отлично впечатлени прави експерименталното приложение на създадената методика в реална работна среда на два отделни етапа, проведени през календарната 2023 година в периода през март – април и през август.

В приложенията са включени: работни скици и технически описания на проектираното работно облекло; анкета за пригодността на работните облекла на работещите специалисти в производството и преработката на храни; лист за

оценка на работното облекло и лист за оценка на работното облекло и методика за ергономично проектиране на съвременна работна униформа.

5. Основни приноси

Докторантът е формулирал две групи приноси – научно-приложни и приложни.

Научно-приложни приноси:

1. Извършено е систематично изследване и критичен анализ на историческото развитие и съвременното състояние на дизайна на специализираните работни облекла в хранително-вкусовата промишленост, с акцент върху техните функционални, ергономични и естетически характеристики.
2. Теоретично са обосновани концептуалните принципи и методологичните подходи при ергономичното проектиране на професионални работни костюми, предназначени за използване от специалистите в хранително-вкусовата промишленост.
3. Разработена е иновативна методика за ергономично проектиране на работна униформа за специалистите от хранително-вкусовата промишленост, насочваща целия дизайн-процес по създаването на изделията– от концептуалната фаза до финалната му реализация, която да осигурява и повишаването на ергономичния и общ комфорт на крайния потребител.

Приложни приноси:

1. Чрез системния подход, основен в ергономията, е направена комплексна оценка на ергономичните параметри на създадените прототипи на работни облекла в процеса на тяхното използване в реални работни условия.
2. Експериментално е доказана ефективността на разработената методика при приложението ѝ от автора за проектирането на ергономични и визуално издържани работни облекла за работещи в предприятия от хранителната индустрия.

Приемам всички приноси във вида, в който те са формулирани от автора. Считам, че те са достатъчно на брой, оригинални са и допринасят за развитие на съществуващата теория и практика.

Особено внимание заслужава разработената методика за ергономично проектиране на работна униформа за специалистите от хранително-вкусовата промишленост, която придава сериозна научна тежест на разработката.

6. Личен принос на автора

Инж. Галина Стефанова се е справила по отличен начин с постигането на поставената цел и дефинираните специфични задачи на научното изследване.

Внимателният преглед на документацията по процедурата ми дава увереността, че целият дисертационен труд и формулираните приноси в него са оригинални и са дело на автора. В подкрепа на това е фактът, че научните публикации проследяват хронологията в развитието на научната разработка.

Към предоставените за рецензиране материали е приложена и декларация оригиналност от автора на дисертационния труд.

7. Публикации по темата на дисертацията

Докторантът е представил общо 4 публикации, пряко свързани с темата на дисертацията. От тях 2 са самостоятелни и 2 в съавторство.

Всички публикации са представени на научни форуми в България, като два от тях са в Научна конференция с международно участие „Съвременни технологии в културно-историческото наследство“

По този показател е покрит необходимия минимум точки от наукометричните изисквания на ЗРАСПБ за придобиване на ОНС „доктор“.

8. Използване на получените резултати в практиката

Темата на научната разработка е практически ориентирана, което придава особена тежест на дисертацията. Разработената методика за ергономично проектиране на работни облекла значително ускорява и оптимизира процеса на тяхното създаване – от първоначалната идея до готовия продукт. В рамките на дисертацията е установено, че създадените прототипи отговарят на всички ергономични изисквания и предоставят оптимално съчетание между комфорт, функционалност и защита, което дава основание да бъде извършена и комплексна оценка за валидиране на ефективността на предложената методика.

Похвален е факта, че инж. Галина Стефанова е успяла да се пребори с преобладаващото погрешно схващане за достатъчност на решенията, съществуващи в практиката. Това ѝ е осигурило оригинален авторски поглед върху изследваната тема.

9. Мотивирани препоръки за бъдещо използване на научните и научно-приложните приноси: какво и къде да се внедри.

Разработваната тема на дисертационния труд покрива един много тесен и специфичен сегмент от огромната индустрия, свързана с производството на облекла със специално предназначение. От тази гледна точка, получените резултати и формулираните приноси могат да бъдат приложени основно във фирми, включващи в производственото си портфолио създаването на работни униформи за специалистите в областта на обществено хранене и преработката на храни.

10. Критични бележки и препоръки по автореферата

Нямам критични бележки или препоръки по отношение на автореферата. Той притежава необходимото съдържание, структура и обем за подобен тип материали.

11. Критични бележки и препоръки по дисертацията

В качеството си на рецензент за предварителната защита, бях отправил няколко критични бележки и препоръки, с които авторът се е съобразил напълно при оформлението на финалния вариант на дисертацията. По тази причина нямам съществени забележки или препоръки към дисертационния труд.

12. Заключение

Докторантът инж. Галина Стефанова демонстрира чрез своята разработка, че умее да провежда научни изследвания, да анализира резултатите и да формулира съответните научни и научно-приложни приноси.

Считам, че представеният ми за рецензиране дисертационен труд покрива изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за приемане, обучение на докторанти и придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и научната степен „доктор на науките“ в Технически университет - Варна и му давам обща **положителна оценка**.

Отчитайки всички достойнства на научната разработка, считам, че инж. Галина Стефанова има пълна готовност и може да премине към процедура по защита на образователната и научна степен "доктор" по докторска програма "Ергономия и промишлен дизайн".

08.02.2026 г.

Рецензент:

/ доц. д-р Й. Дойчинов/